

'พอลครุกแมน' สาวถึงต้นตอปัญหาเอนรอน-อาร์เจนตินา

นิวยอร์กไทมส์ - "พอล ครุกแมน" นักเศรษฐศาสตร์อเมริกันชื่อดัง เขียนบทความวิจารณ์กรณีบริษัทเอนรอน ยักษ์ใหญ่ด้านธุรกิจซื้อขายพลังงานที่มีสำนักงานใหญ่ในเมืองฮิวสตัน ประสบภาวะล้มละลาย และการที่ประเทศอาร์เจนตินาเผชิญภาวะใกล้หมดความสามารถชำระหนี้ โดยชี้ว่าสืบเนื่องจากการใช้นโยบายปล่อยเสรีอย่างสุดขีด

บทความดังกล่าว มีเนื้อหาสำคัญดังต่อไปนี้ :

สัปดาห์ที่แล้วเว็บไซต์ "SatireWire.com" เผยแพร่ข้อเขียนเสียดสีล้อเลียนรายงานข่าวชิ้นหนึ่ง โดยใช้ชื่อว่า "เอนรอนยอมรับผิดชอบแท้จริงแล้วคืออาร์เจนตินา" ข้อเขียนนี้เข้าชั้นสนุกสนานมาก ถึงแม้ออกจะไม่เป็นธรรมดา นั่นคือไม่เป็นธรรมดาอาร์เจนตินา

กระนั้นก็ตาม ข้อเขียนเสียดสีชิ้นนี้ก็ตรงประเด็นใจ มากกว่าที่พวกผู้เขียนนั้นเห็นว่าจะตระหนักกับรู้สึกอีก เพียงไม่นานมานี้เอง อาร์เจนตินาก็เป็นดังเช่นเอนรอน คือเป็นที่รักใคร่โปรดปรานของแวดวงการเงิน และเช่นเดียวกับเอนรอนด้วย อาร์เจนตินาได้ถูกเชิดชูให้กลายเป็นแบบอย่างอันควรเดินตาม ทั้งนี้เป็นการยกย่องโดยผู้คนกลุ่มเดียวกัน เป็นส่วนใหญ่ด้วยซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการเงินของอาร์เจนตินานั้น ได้รับการสรรเสริญเอาไว้ในหน้านิตยสารฟอรัลส์ และหนังสือพิมพ์วอลล์สตรีท เจอร์นัล อีกทั้งได้รับการอุม্মุสนับสนุนจากพวกสถาบันศึกษาวิจัยที่มีแนวเน้นเจตจำนงเสรีนิยม (libertarian)

ทำไมผู้คนกลุ่มเดียวกันจึงมีแนวโน้มที่จะชื่นชมทั้งเอนรอนและอาร์เจนตินาละ ? คำตอบคือ แม้ด้วยวิถีทางอันผิดแผกกันไปของทั้งสอง แต่ทั้งบริษัทแห่งนั้นและประเทศนั้นต่างก็เป็นความพยายามที่จะหมุนนาฬิกาให้หวนกลับไปยังปี 1913 ทั้งคู่ต่างเป็นตัวอย่างแห่งการทดลอง ซึ่งกำลังทดสอบหลักความเชื่อของพวกเจตจำนงเสรีที่ว่า การที่ขยายบทบาทของรัฐบาลออกไปมากมายนั่นเป็นในช่วงเวลาระหว่างสงครามโลกทั้ง 2 ครั้งนั้น เป็นเรื่องซึ่งไม่ควรจะกระทำเลย ทั้งคู่ต่างถูกตั้งถามอย่างเห็นตัวอย่างชัดให้เห็นว่า การที่รัฐบาลออกโรงมาดำเนินการต่างๆ ด้วยความแข็งขัน เป็นเรื่องซึ่งไม่มีความจำเป็นเลย และการปล่อยเสรีให้ทำอะไรตามใจต่างหาก เป็นแนวความคิดที่ใช้ได้ผล

การทดลองอันเกี่ยวกับการเอนรอนนั้น โดยเนื้อหาสาระแล้ว คือเรื่องของการตัดทิ้งยกเลิกระเบียบกฎเกณฑ์ ทั้งระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับราคา, ระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการ

ซื้อขายทางการเงิน ระเบียบกฎเกณฑ์เหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมีต้นตอเนื่องมาจากความกลัวที่ว่า บรรดาผู้บริโภค, คนงาน, และนักลงทุน จะถูกผูกมัดเอาเปรียบจากพวกซึ่งชื่อคือคอร์รัปชั่นหรือเรียกรวมๆว่าตัวชั่วร้ายจากกลุ่มมั่งคั่งร่ำรวยยิ่งใหญ่อ

เอนรอนใช้อิทธิพลสารมึนทางการเมืองของตน เพื่อสร้างสิ่งที่หนึ่งในคณะผู้บริหารของบริษัทนี้เองเรียกว่า "หลุมดำทางระเบียบกฎเกณฑ์" ซึ่งบริษัทจะสามารถดำเนินกิจการได้อย่างอิสระเสรี แม้กระทั่งเมื่อเดือนธันวาคมปีที่แล้ว วุฒิสมาชิก พิล แกรมม์ ก็ได้ผลักดันให้ผ่านกฎหมายประเภท "โจรสลัดตาเดียว ไว้เฉวรา ซากะเหล็ก" ซึ่งโดยสาระสำคัญแล้ว คือทำให้เอนรอน (ที่ในคณะกรรมการอำนาจการและในคณะกรรมการสอบบัญชีของบริษัท มีกรรมการคนหนึ่งชื่อ เวนดี้ แกรมม์) ได้รับความยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ควบคุมสินค้าสินค้าโภคภัณฑ์อื่นๆ อยู่ ท่านผู้อ่านอาจจะจำได้ด้วยว่า วุฒิสมาชิกแกรมม์ยังได้เคยช่วยเหลืออุตสาหกรรมธนาคารสกัดกั้นรัดขวางมาตรการต่างๆ ที่มุ่งปราบปรามการฟอกเงิน

สิ่งที่เหล่าผู้นิยมชมชอบเอนรอนเชื่อกันอยู่ก็คือ ประสบการณ์ของบริษัทนี้จะสาธิตให้เห็นว่า เป็นสิ่งไม่มีเหตุผลที่จะไปเที่ยวหวาดกลัวสภาพตลาดซึ่งไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์กำกับควบคุม เศรษฐกิจซึ่งหายวับลงไปไหนหลุมดำนั้น ไม่ใช่ความวุ่นวายไม่เร้าทำของระบบราชการเลย หากแต่เป็นเงินทองที่หายไปด้วยความเหนียวเหนียวหนืดหนืดโดยรวมทั้งส่วนซึ่งเป็นของบรรดาพนักงานลูกจ้างของเอนรอนเองด้วย หรือบางทีนั้นอาจจะไม่ใช่หลุมดำหรอก แต่เป็นรูของหนอนหนึ่กเจาะรู และเงินเสลายพันล้านดอลลาร์เหล่านั้นก็กลับไปไหลสิ้นในจักรวาลอื่นๆ บางแห่งอย่างเช่น ในบัญชีธนาคารต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นมันจึงกลับกลายเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าตัวชั่วร้ายจากกลุ่มมั่งคั่งร่ำรวยยิ่งใหญ่นั้นมีอยู่จริง และ ตัวชั่วร้ายเหล่านั้นบางตัวก็ได้มาเป็นผู้บริหารเอนรอนเสียด้วย

ถ้าเอนรอนคือการทดลองในกรณีของการยกเลิกไม่ให้ดำเนินการออกระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ แล้ว อาร์เจนตินาคือการทดลองในกรณีของการยกเลิกไม่ให้มีการกำกับดูแลใดๆ ในทางการเงิน ภายหลังจากผ่านการบริหารจัดการอันผิดพลาดมาหลายชั่วอายุคน อาร์เจนตินาได้หันกลับไปใช้ระบบการเงินแบบผูกอาณานิคม นั่นคือระบบ "คณะกรรมการการเงิน" (currency board) ซึ่งเอารัฐบาลออกไปจากแวดวงความรับผิดชอบ ไม่มีอีกแล้วการเสถียรภาพจากวิกฤตหนึ่งสู่อีกวิกฤตหนึ่ง,

ไม่มีอีกแล้วการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลจนทำให้เกิดความสับสนยุ่งเหยิง แต่อาร์เจนตินาทำหน้าที่เพียงปล่อยเงินซึ่งมั่นคงแข็งแรงเข้าสู่ระบบ ที่เหลือออกนั้นจะเป็นอย่างไรก็ปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของตลาดเสรี

ถึงแม้อาร์เจนตินาในสภาพเช่นนี้มีแสงหวังดีดูตลกนักด้วยโอกาสอย่างเคยๆ แต่ผมมั่นใจมากกว่า ทั้งผู้ที่คิดสร้างระบบการเงินของอาร์เจนตินาตลอดผู้นิยมชมชอบจำนวนมากนั้นมีความเชื่ออย่างบริสุทธิ์ใจว่า พวกเขากำลังดำเนินการในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ทุกๆ คน ทว่าความตั้งอกตั้งใจกันอย่างดีเป็นพิเศษเช่นนี้ กลับเป็นการแผ้วถางทางลงสู่รก ทำนองเดียวกับลูกจ้างพนักงานของเอนรอน พลเมืองชาวอาร์เจนตินากำลังนั่งกับกับการกลับตาลปัตรของโชคเคราะห์ และยังคงสงสัยไม่หย่ว่า เกิดอะไรขึ้นกับเศรษฐกิจของพวกเขาที่เคยถือกันว่าเป็นเรื่องราวแห่งความสำเร็จ

ช่วงไม่กี่สัปดาห์หลังๆ นี้ สถานการณ์อันซบซนน่าเอ๋ยหย่นของอาร์เจนตินา ไปถึงขั้นแทบเหลือที่จะทนทานกันทีเดียว ระบบการเงินของประเทศนี้ ถูกนำเข้ามาใช้ในนามของแนวความคิดแห่งการปล่อยเสรีให้ทำอะไรตามใจ แต่เวลานี้ด้วยความพยายามดิ้นรนอย่างสุดฤทธิ์เพื่อรักษาระบบดังกล่าวให้รอดพ้นจากการพังทลาย รัฐบาลอาร์เจนตินากลับต้องประกาศมาตรการจำกัดเสรีภาพทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ที่โดดเด่นและตาที่สุดคือ ขณะนี้ผู้ทำนกอ้ายในประเทศนี้สามารถถอนเงินจากบัญชีธนาคารของพวกเขาได้ไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์ต่อเดือน โพล์กสวานกันกำลังออกโฆษณาในอาร์เจนตินาซึ่งประกาศว่า "อย่างน้อยเมื่อคุณนำเอาเงินของคุณมาใส่ไว้ในโรงรถ คุณก็ยังสามารถนำมันออกไปได้เมื่อใดก็ตามที่คุณต้องการ"

โปรดอย่าได้เข้าใจผิดผิด ผมไม่ได้เป็นหนึ่งในผู้คนที่คิดว่าตลาดคือความชั่วร้าย ที่คิดว่าแรงจูงใจในลักษณะผลกำไรต้องเป็นเรื่องผิดเสมอ ตรงกันข้าม ผมกลับเชื่อว่าตลาดเป็นสิ่งที่ดีมากกว่าอย่างยิ่ง ทั่วบทเรียนทางเศรษฐกิจอันยิ่งใหญ่แห่งยุคศตวรรษที่ 20 ก็คือว่า เพื่อให้ระบบตลาดทำงานได้ดี จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือนิดๆ หน่อยๆ จากรัฐบาลด้วย นั่นคือ ระเบียบกฎเกณฑ์ที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการฉ้อฉลทุจริต, นโยบายการเงินอย่างเป็นฝ่ายกระทำที่จะใช้ต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจถดถอย การทั้งหลายรวมทั้งสองในเมืองฮิวสตัน และกรุงเอโนสโรสสาธิตให้เห็นว่าบทเรียนอันยิ่งใหญ่ยังไม่ได้เสื่อมมนต์ใช้การไม่ได้แล้วหรอก ■